

FIȘA DISCIPLINEI
ANUL UNIVERSITAR
2021-2022

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie ortodoxă pastorală

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Sofiologia Vechiului Testament	2.2. Cod disciplină	OLR0106
2.3 Titularul activităților de curs	Lect. dr. Pașca-Tușa Stelian		
2.4 Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Pașca-Tușa Stelian		
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	2
2.7 Tipul de evaluare (E/C/VP)	C	2.8 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	Din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					9
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					23
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					11
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					0
3.7 Total ore studiu individual	47				
3.8 Total ore din planul de învățământ	28				
3.9 Total ore pe semestru	75				
3.10 Numărul de credite	3				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Isagogia Vechiului Testament, Hermeneutica Vechiului Testament, Exegeza Vechiului Testament, Teologia Vechiului Testament
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Competențe exegetice dezvoltate pe baza tradiției patristice

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate)
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Nu este cazul

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze o bună înțelegere a sofologiei vechitestamentare. • Să dispună de competențe exegetice fundamentate pe tradiția interpretării patristice și iudaice a textelor sofianice din cuprinsul Sfintei Scripturi. • Să demonstreze competențe reale de actualizare a mesajului biblic în vederea transmiterii lui înspre contemporani. • Să dispună de aptitudini dialogic irenice cu adepții altor concepții sofologice.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze capacitatea de conexare a cunoștințelor dobândite în cadrul cursului cu ansamblul disciplinelor studiate, precum și cu activitatea profesională pe care urmează să o desfășoare. • Să demonstreze capacitatea de a crea și a conduce un atelier de interpretare și de dialog pornind de la teme/pasaje extrase din cărțile sofianice. • Să demonstreze capacitatea de sistematizare și actualizare a conținutului învățării.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Introducerea studentului în sfera exegezei textelor scripturistice sofianice și a sistematizării teologice a acestora. • Cunoașterea și aplicarea tradiției exegetice patristice și iudaice • Exersarea aptitudinilor exegetice specifice exegezei biblice patristice și iudaice.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să sprijine studentul în identificarea modalităților de aplicare a principiilor interpretative și a modalităților de actualizare a conținutului Scripturii pentru contemporaneitate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Curs introductiv: Înțelepciunea în Orientul Apropiat Antic; Originile și istoria înțelepciunii israelite; Înțelepciunea lui Dumnezeu și înțelepciunea omului; Despre înțelepciune și înțelepți în Israel.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
2. Cărțile sofianice vechitestamentare – prezentare generală a structurii, conținutului, teologiei: Proverbele lui Solomon, Iov, Ecclesiastul.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
3. Formele discursului sofianic: proverbul (Prov. 21,19), muștrarea (Prov. 30,10), zicala numerică (Prov. 30,18-19), întrebarea retorică (Prov. 30,4), poemul sofianic (Prov. 31,10-31), povățuirea părintească (Prov. 1,8-19), personificarea înțelepciunii (Prov. 1,20-33), disputa (Iov 3-41), povestirea, mărturisirea (Prov. 4,3-9), ghicitoarea (Jud. 14,14), alegoria (Jud. 9,8-15), narațiunea didactică (Fac. 37-50).	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
4. Forme ale înțelepciunii: structură, Proverbele lui Solomon și paralelisme: Proverbe 1,9; Proverbe 10-22,16; Proverbe 22,17 – 24,22; Proverbe 25-29; Proverbe 24,23-34; Proverbe 30,1-9; Proverbe 30,10-33; Proverbe 31,1-9; Proverbe 31,10-31.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică

5. Forme ale înțelepciunii: autoritate, funcție, structură	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
6. Înțelepciunea - cale (Proverbe 3,19 – 4,27; Proverbe 5-7)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
7. Identitatea înțelepciunii în lumina Cărții Proverbe 8 - teorii, controversate, perspective.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
8. Înțelepciune și creație: Cartea Iov.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
9. Proverbe 1,1-7; 1,2-8; 26,1-12 – abordare exegetic-teologică	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
10. Antinomie și axiologie în cartea Ecclesiastului	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
11. Sofia teoretică și sofia practică în Înțelepciunile lui Solomon și Ben Sirah	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
12. Înțelepciunea în Manuscrisele de la Qumran	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
13. Dimensiunea sofianică a Noului Testament; Înțelepciunea în context eclesial.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
14. Curs de sinteză și dezbatere pe tematica studiată.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	o oră fizică

8.2 Seminar	Metode de predare	Observații
1. Curs introductiv: Înțelepciunea în Orientul Apropiat Antic; Originile și istoria înțelepciunii israelite; Înțelepciunea lui Dumnezeu și înțelepciunea omului; Despre înțelepciune și înțelepți în Israel.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
2. Cărțile sofianice vechitamentare – prezentare generală a structurii, conținutului, teologiei: Proverbele lui Solomon, Iov, Ecclesiastul.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
3. Formele discursului sofianic: proverbul (Prov. 21,19), musturarea (Prov. 30,10), zicala numerică (Prov. 30,18-19), întrebarea retorică (Prov. 30,4), poemul sofianic (Prov. 31,10-31), povățuirea părintească (Prov. 1,8-19), personificarea înțelepciunii (Prov. 1,20-33), disputa (Iov 3-41), povestirea, mărturisirea (Prov. 4,3-9), ghicitoarea (Jud. 14,14), alegoria (Jud. 9,8-15), narațiunea didactică (Fac. 37-50).	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
4. Forme ale înțelepciunii: structură, Proverbele lui Solomon și paralelisme: Proverbe 1,9; Proverbe 10-22,16; Proverbe 22,17 – 24,22; Proverbe 25-29; Proverbe 24,23-34; Proverbe 30,1-9; Proverbe 30,10-33; Proverbe 31,1-9; Proverbe 31,10-31.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
5. Forme ale înțelepciunii: autoritate, funcție, structură	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică

6. Înțelepciunea - cale (Proverbe 3,19 – 4,27; Proverbe 5-7)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
7. Identitatea înțelepciunii în lumina Cărții Proverbe 8 - teorii, controversate, perspective.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
8. Înțelepciune și creație: Cartea Iov.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
9. Proverbe 1,1-7; 1,2-8; 26,1-12 – abordare exegetic-teologică	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
10. Antinomie și axiologie în cartea Ecclesiastului	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
11. Sofia teoretică și sofia practică în Înțelepciunile lui Solomon și Ben Sirah	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
12. Înțelepciunea în Manuscrisele de la Qumran	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
13. Dimensiunea sofianică a Noului Testament; Înțelepciunea în context eclesial.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	o oră fizică
14. Curs de sinteză și dezbatere pe tematica studiată.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	o oră fizică

9. Bibliografie

Ediții Scripturistice:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahleediderat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperantibus H. P. Ruger et J. Zieglerediderunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editio tertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1987.
- *Septuaginta*, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.

Resurse patristice și iudaice:

1. Eftimie Zigabenu și Nicodim Aghioritul, *Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți*, 2 vol., ed. Ștefan Voronca (Galați: Egumenița, 2006), 807 p. și 845 p.
2. Sf. Grigorie de Nyssa, *La titlurile Psalmilor*, în *Scrieri II*, PSB 30, Ed. IBMBOR, București, 1998.
3. Sf. Grigorie de Nyssa, *Omilii la Ecclesiast*, în *Scrieri II*, PSB 30, Ed. IBMBOR, București, 1998.
4. Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi*, în PSB 17, ed. Dumitru Fecioru Ed. IBMBOR, București, 1986.

Lucrări de referință, comentarii biblice, studii:

1. Abrudan, Dumitru, „Cartea Iov și valoarea ei antropologică,” MB 1-2 (1984): 7-20.
2. Bartolomeu, Valeriu Anania, *Poezia Vechiului Testament* (București: EIBMO, 2000), 536 p.
3. Bulgakov, Sergei, *Sophia: The Wisdom of God, An Outline of Sophiology* (Hudson, NY: Lindisfarne Press, 1993).
4. Chirilă, Ioan, „Sofia și Logos sau despre dialogul dintre cei doi Iisus: Hristos și Ben Sirah,” ST 1 (2005): 49-64.

5. Crenshaw, J. L., *Old Testament Wisdom*, Knox Press, Atlanta, 1981.
6. Fox, Michael V., *Proverbs 1-9* Anchor Bible Series. New York: Anchor Bible, 2000.
7. Garrett, Duane A., *Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs*, în col. *The New American Commentary*, vol. 14, Broadman & Holman Publishers, Nashville, 2001.
8. Longman, Tremper, *The Book of Ecclesiastes*. New International Commentary on the Old Testament Series. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998.
9. Mihoc, Vasile, „Înțelepciunea teoretică și practică în Vechiul Teastament,” *MA* 1-3 (1980): 82-92.
10. Rad, Gerhard von., *Wisdom in Israel*. Nashville, 1972, reprinted 1993.
11. Semen, Petre, *Sensul vieții și al suferinței după cărțile Ecclesiast și Iov* (Iași: Doxologia, 2010), 170 p.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea și aplicarea coerentă a instrumentarului patristic și iudaic de interpretare a Scripturii • Flexibilitate în aplicarea principiilor de interpretare patristice, iudaice, moderne asupra textelor scripturistice despre crearea omului • Competențe de actualizare a mesajului Scripturii pentru contemporaneitate. 	Examen scris/oral	100%
11.5 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea conținutului literaturii sofianice vechitestamentare și capacitatea de a realiza o abordare exegetic-teologică minimală pe un fragment din acest corpus de scrieri. 			

Data completării

28.04.2021

Semnătura titularului de curs

Stelian P

Semnătura titularului de seminar

Stelian P

Data avizării în departament

.....

Semnătura directorului de departament

Ilie

.....